

SPOLEČNÉ TELEVIZNÍ ANTÉNY

Povinnosti provozovatelů a uživatelů STA zejména ve vztahu k ochranně duševního vlastnictví

Tzv. společnou televizní anténou (STA) rozumíme zařízení sestávající se z jedné či více antén a související kabelové propojení s dvěma či více televizními či rozhlasovými přijímači ve dvou či více jednotkách.

STA mají, pokud se týká převzatého vysílání, typově shodné postavení s provozovateli kabelových televizí, a to jak z hlediska správního práva (např. zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání, zákon o elektronických komunikacích atd.) tak práva soukromého (autorský zákon). Určité odlišnosti se případně odvíjí od jiného účelu provozování STA a menšího rozsahu provozování těchto zařízení.

Povinnosti vyplývající ze zákona o provozování rozhlasového a televizního vysílání:

Zákon č. 231/2001 Sb. o provozování rozhlasového a televizního vysílání definuje převzaté vysílání jako příjem vysílání původních rozhlasových a televizních programů nebo jejich podstatných částí a jejich současné, úplné a nezměněné šíření pro veřejnost prostřednictvím vysílačů, kabelových systémů a družic či jiných technických prostředků; za nezměněné šíření se považuje i šíření české verze televizního programu prvotně vysílaného v cizím jazyce. K provozování převzatého vysílání je provozovatel povinen se zaregistrovat u Rady pro rozhlasové a televizní vysílání. Podle § 2 odst. 3 se však za převzaté vysílání se nepovažuje současné, úplné a nezměněné šíření přijímaných rozhlasových a televizních programů určených pro veřejnost prostřednictvím kabelu, do něhož je zapojeno nejvýše 100 účastníků s přijímači podléhajícími oznamovací povinnosti; tento počet může být překročen, jestliže účastníci společného příjmu jsou umístěni v jedné budově nebo v komplexu budov k sobě prostorově nebo funkčně příslušejících, jestliže přenos signálu je veden tak, že nepřekračuje pozemní komunikaci, a jestliže tento společný příjem není obchodně využíván. K provozování takového zařízení tedy není třeba registrace od Rady pro rozhlasové a televizní vysílání.

Subjekt, který podléhá registrační povinnosti, je povinen při své činnosti plnit povinnosti a další náležitosti dané zákonem o provozování rozhlasového a televizního vysílání, zejména povinnosti stanovené v § 32 odst. 3 uvedeného zákona.

Povinnosti vyplývající z autorského zákona:

Z právní úpravy vyplývá, že provozovatel STA musí dostát nejen povinnostem souvisejícím s jeho činností v oblasti provozování vysílání resp. telekomunikační regulace, ale tato činnost musí být vzhledem ke svému obsahu (užití autorských děl a jiných předmětů ochrany dle práv souvisejících s právem autorským, tedy televizního a rozhlasového vysílání, výkonů výkonných umělců a zvukové obrazových či zvukových záznamů) v souladu s autorskoprávními předpisy. Rozhlasová a televizní vysílání jsou předmětem ochrany podle zákona č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů - autorského zákona. Ochranu podle autorského zákona požívají kromě vysílání i přímo díla, výkony výkonných umělců a zvukové a zvukové obrazové záznamy, které jsou obsahem vysílání. Užití díla či jiného předmětu ochrany podle autorského zákona je obsahem majetkových práv, která přísluší nositeli těchto práv; bez svolení nositele práv je možné dílo či jiný předmět ochrany užit jen v případech, kdy tak dovoluje přímo zákon.

Užitím předmětu ochrany je mimo jiné i sdělování předmětu ochrany veřejnosti prostřednictvím přenosu rozhlasového nebo televizního vysílání. Podle § 22 aut. zákona přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání se rozumí zpřístupňování předmětu ochrany přenosem vysílání bezdrátově nebo po drátu. Novela autorského zákona účinná od 23.2.2005 zakotvila výjimku pro tzv. společné televizní antény (STA) ve znění: "§ 22 odst. 3: Umožnění příjmu současného, úplného a nezměněného rozhlasového nebo televizního vysílání na přijímačích téže budovy, popřípadě komplexu budov k sobě prostorově nebo funkčně příslušejících, pomocí společných domovních antén **se za užití díla nepovažuje za podmínky, že je umožněn příjem pouze zemského a nezakódovaného vysílání a společný příjem není obchodně využíván.**". Tato výjimka vrátila do našeho právního řádu výjimku účinnou do 30.11.2000, avšak omezila ji nekomerčním účelem a možností v rámci využití výjimky přenášet pouze zemské nezakódované vysílání. Všechny omezující podmínky musí být splněny kumulativně, zároveň. Jedná se o následující podmínky:

1. Jedná se o současný, úplný a nezměněný přenos vysílání pomocí společných domovních antén;
2. Příjem je umožněn na přijímačích téže budovy nebo komplexu budov, které k sobě prostorově nebo funkčně přísluší;
3. **Přenášeno je zemské nezakódované vysílání;**
4. Společný příjem není obchodně využíván.

Nesplnění jedné podmínky znamená, že výjimku není možné na případ aplikovat vůbec a k užití předmětu ochrany potřebuje uživatel předchozí svolení nositele práva. Výjimku tedy nelze aplikovat a svolení k užití je třeba získat např. v případě, že přenos není úplný, v případě, kdy budovy spolu prostorově nebo funkčně nepřináleží, je přenášeno satelitní nebo zakódované vysílání nebo je společný příjem komerčně využíván. Podle doktrinálního výkladu nevyhovuje podmínkám výjimky pro STA ani případ, kdy si příjem nezajišťují domácnosti sami, ale zajišťuje je pro ně jiný subjekt, např. bytové družstvo, smluvní partner apod. V této souvislosti uvádíme i výňatek z Odborného stanoviska Ústavu autorského práva, práv průmyslových a práva soutěžního právníké fakulty Univerzity Karlovy k ustanovení § 16 odst. 2 zákona č. 35/1965 Sb., autorského zákona, které je transponováno v předmětném ustanovení § 22 odst. 3 účinného autorského zákona: "...zásadě zužujícího výkladu výjimek z povinnosti získat k užití díla souhlas autora nevyhovuje výklad, kdy společnou anténou je anténa, ze které si příjem nezajišťují samy domácnosti ve více domech bezprostředně souvisejících, nýbrž kdy je pro ně zajišťuje na vlastní účet a odpovědnost určitá třetí osoba ..., např. bytové družstvo, které je právně subjektem odlišným od svých členů - družstevníků. ... Proto i bytové družstvo musí podle našeho názoru mít k šíření děl přenosem televizního vysílání souhlas nositelů autorských práv."

V případech, kdy přenos z jakéhokoli důvodu nevyhovuje podmínkám výjimky, musí provozovatel společné televizní antény požádat o předchozí souhlas nositele práv. Především se jedná o televizního případně rozhlasového vysílatele, který zpravidla vykonává své právo sám nebo prostřednictvím obchodního agenta. Zároveň je provozovatel STA povinen vypořádat práva k dílům, výkonům výkonných umělců a zvukovým a zvukově obrazovým záznamům, které jsou obsahem přenášeného vysílání. Tato práva jsou spravována převážně prostřednictvím kolektivní správy práv (§ 96 odst. 1 písm. a) bod 1 a 2 a písm. c) aut. zákona).

Uživatelé se často mylně domnívají, že uzavřením smlouvy s kolektivním správcem má autorská práva k vysílání ošetřena. Smlouvy s kolektivními správci práv (dříve ochrannými organizacemi) však pokrývají pouze část spektra práv k přenosu vysílání. Předtím, než se provozovatel resp. uživatel rozhodne přenášet prostřednictvím STA nějaký televizní či rozhlasový kanál, musí kontaktovat vysílatele předmětného vysílání resp. jeho zástupce, který v dané zemi obvykle zastupuje více vysílatelů) a vyžádat si souhlas s přenosem daného vysílání. Přenos vysílání pak může začít teprve poté, co vysílatel předmětné svolení dá. Některé zahraniční kanály nelze na území ČR po právu přenášet vůbec nebo zčásti, neboť vysílatel nevykoupil práva ke všem programům a dílům pro naše území. I původní vysílatel musí totiž dodržovat autorská a jiná práva a nemůže udělit souhlas s dalším užitím svého vysílání, pokud se toto vysílání skládá z děl, u nichž nebyla vykoupena práva pro naši republiku.

Užití díla či jiného předmětu ochrany podle práv souvisejících s právem autorským bez souhlasu vykonavatelů práv k nim je porušením práva autorského resp. práv souvisejících s právem autorským a zakládá občanskoprávní i trestněprávní resp. přestupkovou či správní odpovědnost. Z výše uvedeného vyplývá, že každý provozovatel resp. uživatel STA je povinen si předem zajistit souhlas původních vysílatelů s přenášením jeho vysílání a dále uzavřít smlouvy s příslušnými kolektivními správci práv o udělení souhlasu k užití kolektivně vykonávaných práv. Kdo svévolně, tedy bez souhlasu nositelů autorských práv a práv souvisejících s právem autorským, užívá předmět ochrany podle těchto práv, dopouští se porušování autorského práva a práv souvisejících s právem autorským a měl by si být vědom nepříznivých důsledků, které pro něho z jeho jednání vyplývají. Především mohou oprávněné osoby žádat, aby se protiprávního jednání zdržel a závadný stav napravil. Dále pak mohou žádat vydání bezdůvodného obohacení, a to podle § 40 odst. 3 aut. zák. ve výši dvojnásobku odměny, která byla na získání příslušné licence k užití obvyklá v době neoprávněného nakládání s předmětem ochrany, a poskytnutí přiměřeného zadostiučinění a to i finančního. Vznikla-li škoda, mohou oprávněné osoby požadovat její náhradu. Škodou může být například snížení zisku vysílatele z poskytování licencí k užití vysílání přenosem třetím subjektům, především kabelovým televizím.

Zároveň se však porušovatel autorského práva a práv souvisejících s právem autorským nemůže zříci ani trestní či přestupkové a správní odpovědnosti. Svým jednáním může naplnit trestný čin porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 trestního zákona, za což mu hrozí trest odnětí svobody až na dvě léta, peněžitý trest až do výše 5 miliónů Kč a propadnutí věci. Dopustí-li se pirátství ve značném rozsahu nebo získal-li jím značný prospěch hrozí mu kromě pokuty a propadnutí věci (tj. např. zařízení, kterým k porušování předmětných práv došlo) i trest odnětí svobody na 6 měsíců až 5 let. K výkladu § 152 tr. zák. Vás upozorňujeme na usnesení Nejvyššího soudu ČR k výkladu znaků trestného činu podle § 152 tr. zák., sp. zn. 2 Tzn 46/96 ze dne 17.7.1996, v jehož odůvodnění se konstatuje, že "ustanovení § 152 tr. zák. je tzv. normou blanketní, která odkazuje předpisy o právu autorském. Z hlediska posuzování subjektivní stránky jednání pachatele tohoto trestného činu proto platí, že neznalost autorského zákona se posuzuje stejně, jako neznalost normy trestní a pachatele proto nevyvíjí." Za spáchání přestupku mu hrozí pokuta do výše 15.000,-. Ani uložením trestu nezaniká povinnost porušovatele vydat bezdůvodné obohacení a nahradit vzniklou škodu.

Pro úplnost je třeba uvést, že předmětná výjimka pro STA není v souladu s komunitárním právem, zejména pak Informační nebo Autorskoprávní směrnici (č.2001/29/ES). Dle této směrnice lze sice stanovit výjimku z chráněných práv pro některé případy menšího významu, avšak pouze vůči analogovým užitím a za předpokladu,

že taková výjimka v rámci vnitrostátních právních předpisů již existuje. Ustanovení § 22 odst. 3 aut. zákona však nevyhovuje ani jedné z těchto podmínek a podle některých právních názorů je navíc v rozporu i s mezinárodními závazky ČR, zejména Bernou úmluvou. S ohledem na ustanovení čl. 10 Ústavy ČR má přednost ustanovení mezinárodní smlouvy, je-li s ní zákon v rozporu.

Bez ohledu na případné možné výklady nově stanovené podmínky pro užití přenosem vysílání resp. bez ohledu na to, zda je tato výjimka v rozporu s mezinárodními smlouvami či pouze s komunitárním právem je nezpochybnitelné, že přenos satelitního a/nebo kódovaného vysílání je výhradním právem nositele práva k vysílání a jiný subjekt může vysílání přenášet jen s předchozím svolením nositele práva.

V Praze dne 26. ledna 2006

Zpracovala: Mgr. Markéta Prchalová
výkonná ředitelka České protipirátské unie